

Täysistunto

Tiistai 8.12.2015 klo 14.00—4.12

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuorotteluvapaalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 51/2015 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 3/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

23.11 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käytän siis puheenvuoron valiokunnan puheenjohtajana. Haluan sanoa tämän ääneen, koska olen hiukan eri mieltä siitä, mitä valiokunta kokonaisuudessaan päätti tästä asiasta.

Kyse on vuorotteluvapaajärjestelmästä. Vuorotteluvapaalakia hallitus ehdotti muutettavaksi ja tiukennettavaksi sillä tavalla, että työhistoriaedellytys korotetaan 20 vuoteen, vapaan enimmäiskesto lyhennetään 180 kalenteripäivään ja pitkän työuran tehneiden ihmisten kohdalla korkeampi vuorottelukorvaus poistetaan. Tämä esitys perustuu siis hallitusohjelmaan, ja sillä pyritään saamaan aikaan 50 miljoonan euron vuosittainen säästö.

Tätä lakia muutettiin edellisen hallituksen aikana 1. syyskuuta sillä tavalla, että kiristettiin työhistoriaedellytystä ja vuorottelusijaisia koskevia edellytyksiä ja säädettiin vuorottelijan yläikärajasta. Näillä säädöksillä pyrittiin tuolloin siihen, että tällaisista yhden päivän työttömyyksistä sijaisten kohdalla päästäisiin eroon. Edellytyksenä on siis kolmen kuukauden työttömyyshistoria lukuun ottamatta haavoittuvassa asemassa olevia työttömiä elikkä alle 25-vuotiaita nuoria, ikääntyneitä työntekijöitä sekä sitten vastavalmistuneita nuoria työntekijöitä.

Vuorotteluvapaan tarkoituksenaan on edistää lyhytkestoisen työstä poissaolon avulla työntekijän työssäjaksamista ja parantaa samalla niiden ihmisten asemaa, jotka työttöminä työnhakijoina tulevat vuorotteluvapaasijaisiksi. Tutkimukset osoittavat sen, että käyttötarkoitukset vaihtelevat kovasti. Käytön yleisimmät syyt ovat työelämässä olevat työntövoimat, elikkä siellä työssä on jotakin sellaista, joka työntää pois, tai sitten vuorotteluvapaalle jäävä perheenjäsen tarvitsee hoivaa tai sitten itse kokee tarvitsevänsä jollakin tavalla hoivaa. Vuorotteluvapaata käytetään eniten kouluttautumiseen, jonkun verran lepäämiseen, matkusteluun, harrastuksiin, mutta myös kuntoutukseen ja lasten tai vanhempien hoitamiseen, elikkä hyvin erilaisiin käyttötarkoituksiin. Joissakin tilanteissa vuorotteluvapaata käytetään myös ikään kuin sairausloman sijaistoimintona, elikkä toisena vaihtoehtona olisi se, että jättäisiin sairauden vuoksi pois työelämästä, mutta vuorotteluvapaa koetaan ke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

vyemmäksi menettelyksi. Silloin on tietysti ymmärrettävää, että pitäisi käyttää niitä ensisijaisia syyperusteisia välineitä.

Vuorotteluvapaata on tutkittu, mutta itse asiassa on aika vaikea löytää siitä kattavaa vaikuttavuusarviota. Esimerkiksi VATT teki vuonna 2009 tutkimuksen, jossa vuorotteluvapaa osoitti, että se ei varsinaisesti niiden, jotka vuorotteluvapaalle jäävät, työssäjaksamista suhteessa verrokkiryhmiin lisännyt tai ei vähentänyt sairauspoissaoloja. Mutta sitä tuo tutkimus ei kerro, oliko vuorotteluvapaalle jäävien tilanteessa jo jotakin, mikä poikkesi verrokkiryhmästä. Sen sijaan tuo tutkimus kertoi sen, että ne, jotka ovat vuorotteluvapaasijaisia, työllistyivät verrokkiryhmää paremmin. Tätä on perusteltu sillä, että he ovat myös verrokkiryhmää tai yleensä työttömänä työnhakijana olevia ihmisiä paremmassa asemassa, he ovat kouluttautuneempia tai heidän työttömyytensä on lyhytkestoisempaa ja että nuo tulokset olisivat tulleet tästä. Mutta tilastolliset analyysit vertaavat erilaisia ihmisryhmiä tai eri tilanteessa olevia ihmisryhmiä, mutta eivät mene sinne yksilöllisten syiden sisälle, ja sen vuoksi niistä on vaikea tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

Esimerkiksi TEMin työvoimapolitiikan palvelut kertovat, että vuorotteluvapaasijaiset työllistyivät paremmin kuin minkään muun työvoimapolitiittisen toimenpiteen piirissä olevat. Elikkä voi sanoa, että tuon perusteella vuorotteluvapaa on varsin hyvää työvoimapolitiikkaa. Mutta tässäkin duubiona on esitetty se, että toisaalta voi olla, että he ovat myös helpommin työllistyviä muutoinkin kuin näiden muiden toimintojen piirissä olevat ihmiset.

Jos katsotaan sitten valiokunnan kannanottoja tähän esitykseen, niin valiokunnan enemmistö oli sitä mieltä, että ensisijaisesti pitäisi käyttää muita työvoimapolitiikan välineitä, jotta ihmiset työllistyvät, eikä tätä vuorotteluvapaata. Ehkä valiokunnan enemmistön kannan voi kiteyttää seuraavaan lainaukseen, joka on siis suora lainaus täältä mietinnöstä: "Vuorotteluvapaa vähentää suurella todennäköisyydellä kansantalouden yhteenlaskettuja työtunteja. Se on subventio vapaa-ajan käyttöön, eikä sen ole osoitettu pidentävän työuria tai vaikuttavan työssä pärjäämiseen ja jaksamiseen. Sitä käytetään mitä ilmeisimmin myös tilanteissa, joita varten on muita, tällaisia tilanteita varten luotuja toimenpiteitä, joilla työkykyä ja terveyttä ylläpidetään. Mahdollinen myönteinen vaikutus vuorottelusijaisten asemaan on saavutettavissa muilla työvoimapolitiikan toimilla. Koska julkisia menoja joudutaan nyt monella hallinnonalalla säästämään alaspäin, valiokunta pitää näistä syistä vuorotteluvapaan menoja soveliaana säästökohteena ja pitää tämän vuoksi hallituksen esitystä perusteltuna."

No, julkisen talouden säästöjä on arvioitu, ja tässä hallituksen esityksessä on lähdetty siitä, että säästö muodostuu siitä, että vuorotteluvapaata käytetään vähemmän ja nuo vuorotteluvapaakorvaukset säästyvät. Mutta noissa laskelmissa ei ole otettu huomioon sitä, mitä tapahtuu vuorotteluvapaasijaisten työttömyyskorvauksille. Siihen ei itse asiassa vastausta käsittelyn yhteydessä saatu.

Valiokunta esitti duubionsa siitä, että tätä lakia muutetaan nopeasti eikä vielä tiedetä edellisenkään lain muutoksen vaikuttavuuksia ja siinä mielessä on vaikea arvioida, mitä tulevaisuudessa tapahtuu, mutta myös siitä, että noin 70 prosenttia vuorotteluvapaan käyttäjistä on naisia ja eniten vuorotteluvapaata käytetään julkisen sektorin naisvaltaisilla aloilla, kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa ja opetuslalla, joten lain vaikutukset kohdistuvat erityisesti naisiin. Kuitenkaan tästä laista ei ole tehty sukupuolivaikutusten arvioita, ja valiokunta katsoi, että ne olisi pitänyt tehdä.

Valiokunta päätyi puoltamaan näitä muutoksia, ja tähän valiokunnan mietintöön sisältyy kaksi vastalauseita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

23.18 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen hallitusohjelmaan perustuva 50 miljoonan euron vuosittaiseen säästöön tähtäävä esitys laiksi vuorotteluvapaalain muuttamiseksi on kiireellisesti ja puutteellisesti valmisteltu, ja siitä puuttuvat täysin uskottavat vaikuttavuusarvioinnit.

Vuorotteluvapaalain alkuperäisenä tarkoituksena on edistää lyhytkestoisen työstä poisolon avulla työntekijän työssäjaksamista ja parantaa samalla työttömänä työnhakijana olevan henkilön työllistymisedellytyksiä. Vuorotteluvapaan voidaan katsoa edistäneen näitä alkuperäisiä tavoitteitaan.

Vuorotteluvapaajärjestelmällä katkaistaan työttömyyden pitkittyminen, mutta sillä on ollut tutkitusti myös pysyviä ja etenkin positiivisia vaikutuksia varsinkin työllistyneiden sijaisten työllisyyteen. Tutkimusten mukaan vuorotteluvapaasijaisten työllisyys on ollut vielä kahdeksan vuoden jälkeen noin 10 prosenttia korkeampi kuin vertailuryhmässä. Hallituksen esitys on lyhytnäköinen ja heikentää työmarkkinoiden notkeutta hetkellä, kun Suomessa ongelmana on työttömyyden pitkittyminen, työttömyyden lisääntyminen ja työpaikkojen puute. Myös rajauksella tavoitellut 50 miljoonan säästöt ovat kyseenalaiset.

Tiedetään, että vapaalle hakeudutaan myös orastavan työuupumuksen vuoksi. Vaikka järjestelmällä ei ole osoitettu olevankaan suoria vaikutuksia työurien pituuteen, on sillä kiistatta työhyvinvointia ylläpitävä vaikutus ja siten merkittävä vaikutus työssäjaksamiseen. Vuorotteluvapaan merkitys on ollut suuri erityisesti hoiva- ja opetusosalalla keskiikäisten ja keskipalkkaisten joukossa. Huomioisin, että vuorotteluvapaalla olevista noin 50 prosenttia on kertonut käyttäneensä aikaansa myös lastenhoitoon ja lisäksi 20 prosenttia muuhun hoivatyöhön, lähinnä omaishoitoon. Korostaisin, että on hyvä säilyttää järjestelmä, joka mahdollistaa erilaiset syyt vuorotella. Syyperustaisesti ei voida ikinä luoda kattavaa ja joustavaa järjestelmää, joka olisi synnyn suhteen normivapaa.

Valitettavasti hallituksen esityksessä ei ole tarkkoja ja hyvin valmisteltuja kustannus- ja vaikuttavuusarvioita esitettyyn vuorotteluvapaajärjestelmän muutokseen. Ei myöskään ole perusteltua tehdä uusia muutoksia tässä vaiheessa, kun edelliseenkin järjestelmään tehtyjen muutoksien vaikutuksia ei ole voitu vielä havaita saatikka arvioida. Hallituksen esitys on huonosti valmisteltu, ja se huonontaa varsinkin naisvaltaisten työntekijöiden autonomiaa ilman, että mitään hyötyjä millekään taholle, sen paremmin työnantajalle kuin kansantaloudellekaan, olisi osoitettu. Ehdotus vaikeuttaa työntekijöiden autonomiaa ilman, että mitään hyötyjä tästä esityksestä olisi osoitettu. Hallituksen esityksen taloudelliset kokonaisvaikutukset saattavat olla negatiivisia, koska siinä ei ole otettu huomioon sijaisten parempaa työllistymistä, sijaisten työllistymisestä johtuvia työttömyysturvan säästöjä eikä hyvinvoinnin vaikutuksia työssäjaksamiseen. Myöskään edellisen vuorotteluvapaajärjestelmän muutoksen vaikutuksia ei ole vielä arvioitu, kuten totesin.

Edellä olevan perusteella sosialidemokraattinen ryhmä tulee tekemään toisen käsittelyn yhteydessä hylkäysesityksen: että tämä hallituksen lakiehdotus hylättäisiin. Vastalauseemme on yhtynyt myös vasemmistoliitto.

23.23 Anna Kontula vas: Arvoisa rouva puhemies! Hyvinä talouden aikoina vuorotteluvapaa on verraten halpa keino parantaa ihmisten elämänlaatua merkittävästi. Huonoina talouden aikoina vuorotteluvapaajärjestelmä on keskeinen pelastusrengas, josta meillä nyt ei olisi varaa päästää irti. Silloin kun maassa vallitsee massatyöttömyys, yksi kaikkein keskeisimmistä ja kiireellisimmistä toimista on pitää huolta siitä, että mahdollisimman harvan työttömyys pääsee pitkittymään, koska me tiedämme, että pitkittyvä työttömyys johtaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

melkoisen suurella osalla työkyvyn alenemiseen. Tällä varmistetaan, että sitten kun se nousu taas on edessä ja sitten kun niitä työpaikkoja taas löytyy, meillä on ihmisiä sitä työtä tekemään, että meillä on se koulutettu, osaava, terve ja innokas väestö niille työmarkkinoille.

Tällä hetkellä suomalaisessa järjestelmässä vuorotteluvapaa on ainoa työn jakamisen mahdollistava mekanismi. Meillä ei ole mitään muuta vastaavaa järjestelmää. Työttömyyden pitkittymistä voidaan kyllä estää myös muilla tavoin, mutta työn jakaminen on ehkä näistä kätevin,ärkevin ja halvin meidän käytettävissämme oleva tapa, ellei sitten lähdetä ilmaistyön merkittävään kasvattamiseen.

Jälleen kerran, niin kuin jo monta kertaa tänä iltana, meillä on käsissä lakiesitys, joka on valmisteltu luokattoman huonosti. Ne asiantuntijat, joita valiokunta kuuli, suhtautuivat hyvin skeptisesti siihen, että nämä laskelmat kertoisivat asian tilasta mitään sellaista, joka auttaisi päätöksenteossa. Jos me ajattelempa tilannetta, jossa henkilö jää pois töistä vuorotteluvapaalle, hän tulee saamaan pienempää työttömyyskorvausta kuin mitä hänen ansiosidonnaisensa olisi. Se henkilö, joka taas sieltä työttömyydestä siirtyy hänen tilalleen töihin, useimmiten pääsääntöisesti saa pienempää palkkaa kuin se henkilö, jonka tilalle hän on tullut. Näin ollen ei ole realistista odottaa, että edes mekaanisesti laskien tämä järjestelmä tuottaisi sellaisia merkittäviä kustannuksia, joista se säästö, jota nyt väitetään saavan, koostuisi.

Ehkä isompi taloudellinen ongelma on kuitenkin se, että meillä ei ole myöskään erityisesti keski-ikäisille ihmisille, joidenka vanhemmat alkavat olemaan hoivan tarpeessa ja toisaalta lapset jo siinä iässä, että tekevät omia lapsia, suunnattua tukea tai mahdollisuutta keskittyä hoivaamaan läheisiään oikeastaan mitään muuta mekanismia kuin vuorotteluvapaa. Nyt me olemme tilanteessa, jossa tiedetään, että hoivan tarve tässä yhteiskunnassa tulee kasvamaan merkittävästi ja sitä kautta julkisen sektorin kulut ja tarpeet tulevat kasvamaan merkittävästi. Onko nyt järkevää ja meillä tässä tilanteessa varaa siihen, jos meillä on ihmisiä, jotka haluaisivat kantaa raskaamman hoivavastuun ja jotka todistettavasti sitä jo nykyisellään tämän järjestelmän puitteissa merkittävässä määrin tekevät — ja kun se järjestelmä ei vielä maksakaan meille juuri mitään — että mieluummin järjestetään tämä sama hoiva professionaalina palkkatyönä?

Tasa-arvovaikutusten arvioinnin puutteesta minä en aio nyt puhua, koska minä olen kyllästynyt siihen, että minä joudun aina toistamaan niiden puuttumisen esitys toisensa jälkeen.

23.27 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Minuakin alkavat jo kyllästyttää nämä omat puheenvuoroni, mutta pakko on todeta jälleen kerran tänä iltana, että tämäkin lakiesitys on puutteellisesti valmisteltu ja siitä puuttuvat uskottavat vaikuttavuusarvioinnit. Olen joutunut tämän saman puheenvuoron käyttämään tänä iltana jo useamman kerran ja siksi sanoin, että tämä saman puheenvuoron toistaminen on uuvuttavaa.

Vuorotteluvapaan kiristys korkean ja kasvavan työttömyyden aikana on myös työvoimapoliittisesti väärin ajoitettu. Tasa-arvovaikutusten arvioinnin puuttuminen on myös vakava puute tässä lakiesityksessä. Nyt ei olisi mitään perusteita tehdä uusia muutoksia, koska edellisikään, järjestelmään vastikään tehtyjä muutoksia ja niiden vaikutuksia ei ole voinut arvioida. Tämän lain tarkoituksena on ollut edistää lyhytkestaisen työstä poissaolon avulla työntekijän työssäjaksamista ja parantaa samalla työttömänä työnhakijana olevan henkilön työllistymisedellytyksiä määräaikaisten työkokemuksen kautta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Vuorotteluvapaajärjestelmän tavoitteena on ollut synnyttää työttömille työntekomahdollisuuksia ja katkaista pitkittyneet työttömyysjaksot. Tutkimuksissa on todettu, että tällä järjestelmällä on ollut pysyviä positiivisia vaikutuksia työllisyyteen. Vapaalle hakeudutaan myös orastavan työuupumuksen vuoksi, ja vaikka järjestelmällä ei olekaan suoria vaikutuksia työurien pituuteen, on sillä työhyvinvointia ylläpitävä vaikutus. Tämä työurien pidentäminen ei ollut lain alkuperäisenä tavoitteenakaan.

Tämä on antanut kunniallisen luvan vetää henkeä. Olen kuullut monien sanovan, että pelkkä ajatuskin mahdollisuudesta on auttanut jaksamaan, ja etenkin hoito- ja hoiva- ja opetusallalla keski-ikäisten ja keskipalkkaisten naisten joukossa tällä on ollut hyvin suuri merkitys jaksamiselle. (Puhemies koputtaa) Itse tunnen henkilökohtaisesti useita hoito-työntekijöitä, jotka (Puhemies koputtaa) ovat kokeneet tämän vuorotteluvapaan antaneen uutta puhtia työhön.

23.30 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Vuorotteluvapaa on ollut erittäin toimiva järjestelmä, eikä sitä olla tässä esityksessä romuttamassa. Sen saamisen edellytyksiä ja sisältöä tosin ollaan muuttamassa. Vuorotteluvapaan tarkoituksena on ollut edistää lyhytkestoisen työstä poissaolon avulla työntekijän työssäjaksamista ja parantaa samalla työttömänä työnhakijana olevan henkilön työllistämisedellytyksiä määräaikaisen työkokemuksen kautta. Olen itsekkin käyttänyt tätä järjestelmää ja voin todeta, että järjestelmä toimii. Vuorottelujärjestelmän tärkeimpinä seikkoina pidän juuri sitä, että sen tarkoituksena on edistää työntekijän työssäjaksamista ja toisaalta tarjota työttömälle henkilölle työllistymismahdollisuus. Erityisesti monelle nuorelle työttömälle tämä on voinut olla lähes ensimmäinen työpaikka, ja järjestelmän kautta hän on päässyt työelämään kiinni, työkokemusta kun kertyy vain työtä tekemällä.

Vuorotteluvapaalle pääsemisen edellytyksenä olevaa työssäoloaikaa ehdotetaan pidentettäväksi 16 vuodesta 20 vuoteen, ja sen enimmäiskesto ehdotetaan lyhennettäväksi 360 päivästä 180 päivään, kuten tässä jo aikaisemmin kuulumme. Samalla myös ehdotetaan luovuttavaksi mahdollisuudesta jaksottaa vuorotteluvapaa. Minusta tällainen työssäoloajan muutos 16 vuodesta 20 vuoteen on vähän keinotekoinen, mutta sen taloudellinen merkitys on merkittävä. Esityksen tavoitteena on saada aikaan hallitusohjelman edellyttämä 50 miljoonan euron vuosittainen säästö vuorotteluvapaajärjestelmän aiheuttamista menoista. Vuonna 2016 menojen arvioidaan vähentyvän jo 10 miljoonaa euroa. Vuorotteluvapaan käytölle ei ole säädetty aikaisemminkaan mitään rajoituksia, joten vuorotteluvapaalla oleva työntekijä voi käyttää vuorotteluvapaan haluamallaan tavalla. Ymmärtääkseni tähän ei ole tulossa nytkään muutoksia.

Vuorotteluvapaajärjestelmää on sen voimassaoloaikana muutettu useaan kertaan. Edellinen muutos tuli voimaan syyskuun alussa 2014, joten muutos näyttäisi olevan tässäkin järjestelmässä jatkuvaa.

En tiedä, minkä verran vuorotteluvapaajärjestelmää on käytössä muualla maailmassa tai onko järjestelmää edes muualla. Suomessa vuorotteluvapaan käyttötarkoitukset vaihtelevat kokemukseni mukaan hyvin paljon ja syyt sen käyttöön ovat hyvin yksilöllisiä. Kuten aikaisemminkin olemme todenneet, noin 70 prosenttia vuorotteluvapaan käyttäjistä on ollut tilastojen mukaan naisia, ja eniten vuorotteluvapaata käytetään julkisen sektorin naisvaltaisilla aloilla, kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa ja opetusallalla, joten lain vaikutukset kohdistuvat erityisesti naisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Uskon kuitenkin, kuten asiaa käsitellyt valiokuntakin, että näistä tiukennuksista huolimatta järjestelmä tarjoaa edelleen mahdollisuuden edistää työssäjaksamista määräaikaisten työstä poissaolon avulla. Se antaa edelleen myös mahdollisuuden nuorelle työttömälle päästä työelämään kiinni. Sitä pidän erittäin tärkeänä seikkana.

23.33 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Tämä puheeni on ehkä herkempi, lähempi kuin moni arvaakaan. Tämä vuorotteluvapaa on ollut minulle hyvin läheinen ja tärkeä hanke. Kun laki astui voimaan noin 15 vuotta sitten, niin silloinen työministeri Liisa Jaakonsaari minulta lupaa kysymättä esitellessään lakia eduskunnalle kutsui sitä Lex Gustafssoniksi. Miksi näin? Olin kerännyt kahteen kertaan yli 100 kansanedustajan nimeä lakialoitteeseen. Paimensin sen jälkeen asian hallitusohjelmaan, ja siitä se sitten lähti liikkeelle. En malta olla toteamatta sitä, että lakialoitteeni allekirjoittivat muun muassa Paavo Lipponen, Anneli Jäätteenmäki, Claes Andersson, Antti Kalliomäki, Olli Rehn, Heikki A. Ollila, Bjarne Kallis, Tarja Halonen, Heidi Hautala, Paavo Nikula, ja ajan säästämiseksi en muuta sataa nimeä luettele. Uskallan sanoa teille, että sellaista nimiluetteloa, mikä oli lakialoitteeni mukana, ei hevin löydy. Ei hevin löydy. Voitte kuvitella, hyvät ystäväni, että kun tämä asia oli verrattain outo, vaikeakin monille, niin jouduin käymään useiden edustajien kanssa 15 minuutin, jopa pidempiä, keskusteluja, että he allekirjoittivat sen. Mutta allekirjoittivat.

Kun kysyn teiltä, kuinka monta ihmistä on ollut vuorotteluvapaalla, niin vastaus on, että noin 250 000 ihmistä. Sama määrä on ollut sijaisina tekemässä oikeaa työtä. Kertokaa minulle, mikä on toinen sen kaltainen laki, joka on tehnyt puoli miljoonaa suomalaista onnelliseksi. Minä olen ollut tosi huolissani siitä, että tosiasiallisesti nyt vuorotteluvapaata ajetaan alas. Tässä edellinen puhuja, edustaja Kulmala, käytti hienon puheenvuoron, kiitos siitä. Olitte optimisti, että edelleenkin näitten heikennysten jälkeen vuorotteluvapaan vetovoima säilyy. Sanoisin, että siinä ja siinä. Se muuttuu olennaisesti, ja minä olen siitä tosi pahoillani. Sen takana on myöskin tietynlainen ihmiskäsitys, käsitys hyvästä yhteiskunnasta. Tällainen ajatus tällaisesta Homo economicuksesta ikään kuin nyt tässä yhteydessä on minulle vieras, koska näen, että ihmisellä on oikeus oman elämänsä huokoistamiseen pitkän työuransa aikana mieluummin kaksi kertaa kuin kerran tai ei sitten ollenkaan.

Ja niin kuin tässä kävi ilmi, näitä syitä on sitten hyvin paljon. Kirjoitin vajaa vuosi sitten Aamulehteen verrattain laajan artikkelin otsakkeella "Vuorotteluvapaa apuna työn jakamisessa". Niin kuin täällä jo todettiin, niin vuorotteluvapaahan on ainut toimiva työn jakamisjärjestelmä Suomessa. Ihminen, nuori, keski-ikäinen, pääsee tekemään oikeaa työtä, ei mitään vippaskonsteja vaan oikeaa työtä. Ja niin kuin tiedämme, niin kymmenettuhannet ihmiset ovat saaneet näytön paikan ja joko heidät on myöskin valittu heti sen vuorotteluvapaan perään töihin tai sitten kun tehdään rekrytointia, henkilö on antanut kunnon näytön ja toivotetaan tervetulleeksi. Sitten vielä: Tämä järjestelmähän on joustava. Se vaatii työnantajan ja työntekijän sopimuksen, jolloin toteutuu myöskin suhdanteitten huomiointi ja joustava sijaisen palkkaaminen. Ihmiset ovat äänestäneet jaloillaan, päällään ja sydämellään, että vuorotteluvapaa on hyvä asia. Ymmärryksen mukaan (Puhemies koputtaa) jo tietoisuus siitä, että tällainen mahdollisuus on olemassa, edistää jaksamista ja elämisen laatua. Sitä kautta se on pidentämässä myös työuraa.

Olen tietysti nyt äänestämässä näitä merkittäviä heikennyksiä ja (Puhemies koputtaa) muutoksia vastaan ja toivon, että joskus koittaa semmoinenkin aurinkoinen päivä, että voidaan tätä vuorotteluvapaata taas parantaa ja kehittää. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

23.39 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Gustafsson täällä kertoi oikein hyvin vuorotteluvapaan monista hyödyistä. Se todellakin sekä parantaa työssäjaksamista että sillä autetaan työllistyneiden sijaisten työllistymistä myöskin jatkossa. Itse asiassa, niin kuin edustaja Gustafsson täällä totesi, vuorotteluvapaa on ollut ainut sellainen järjestelmä, joka on jakanut työtä, ja toisaalta sitten työttömien työmarkkina-asema on selkeästi parantunut.

Nyt hallitus on kiristämässä näitä vuorotteluvapaan ehtoja tavoitteenaan säästää tätä kautta 50 miljoonaa euroa. Tässä on pakko kiinnittää huomiota ihan samoihin seikkoihin kuin monet kollegat. Kun näitä säästöjä jahdataan ja kun nämä vaikutusarvioinnit ja valmistelut ovat olleet niinkin heppoisia ja puutteellisia kuin ovat, niin valiokunta ihan tässä omassa tekstissään arvioi sitten sitä, että onkohan tässä nyt mahdollisuus itse asiassa näihin 50 miljoonan euron säästöihin. Sijaiseksi palkattavien työttömien kannalta nämä vaikutukset olisi pitänyt tässä huomioida. On sanottu suoraan, että on mahdollista, että julkisen talouden nettokustannukset vuorotteluvapaajärjestelmästä ovat vähäisiä ja korkean työttömyyden oloissa työttömyysturvaan saattaa joissakin tapauksissa syntyä säästöä. Eli valiokunta jo itsessään toteaa, että nämä valmistelut ovat jälleen kerran olleet heppoisia ja puutteellisia, ja tämä on minun mielestäni huolestuttavaa. Siinä mielessä kristillisdemokraatitkin ovat lähteneet sitten mukaan tähän vastalauseeseen numero 2 yhdessä vihreitten ja RKP:n kanssa. Todellakin toivon, että tämä vuorotteluvapaajärjestelmä pikemminkin voisi kehittyä tällaisessa työttömyysajassa, missä me olemme, kuin että sitä ruvetaan heikentämään.

23.41 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Vuorotteluvapaa on merkittävä tekijä työntekijöiden työssäjaksamisen parantamiseksi. Erityisesti fyysisesti ja henkisesti raskailla aloilla tämä mahdollisuus jäädä vuorotteluvapaalle on todella tärkeä. Ja kuten täällä on jo useissa puheenvuoroissa todettu, usein nämä vapaalle jäävät ovat pienipalkkaisia naisia, jotka ovat tukeneet työuralla jaksamistaan vuorotteluvapaalla hyvin pienellä korvauksella. Monet myös hoitavat omaisiaan taikka tekevät kotona ja järjestöissä työtä, joka tulee näkyväksi vasta, kun sen sitten jättää tekemättä. Ja tuon vuorotteluvapaan korvaus on jo ennestään ollut niin alhainen, että on aivan turha kuvitella, että kukaan turhaan jäisi vuorotteluvapaalle.

Sijaiselle tämä vuorotteluvapaa on ollut kyllä erittäin hyvä tapa saada työtä ja työkokemusta, ja on sääli, ettei tätä ymmärretä. Mielestäni on turhaa juhlapuheissa kertoa työurien pidentämisestä, jos samaan aikaan tekee päinvastaisia esityksiä. Jos työssäjaksamista halutaan oikeasti työpaikoilla lisätä, on vuorotteluvapaan heikennyksestä kyllä luovuttava, sillä tämän heikennyksen myötä voi käydä niin, että sairauspoissaolot ja työkyvyttömyyseläkkeet lisääntyvät, ja tällöin tästä esityksestä ei edes tule säästöjä vaan sen sijaan kokonaiskustannukset kasvavat.

Tällaiset työelämään kiinteästi liittyvät asiat tulisi mielestäni neuvotella työmarkkinaosapuolien kanssa.

23.43 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Kuten täällä salissa on todettu, hallitus on todellakin kiristämässä vuorotteluvapaajärjestelmää peräti kolmella tavalla: korottamalla työhistoriaedellytystä, lyhentämällä kestoja ja poistamalla pitkän työuran tehneiden korkeamman vuorottelukorvauksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Nämä eivät ole ainoita kiristyskiä, joita vuorotteluvapaajärjestelmään on tehty, vaan myös edellisen hallituksen aikana järjestelmää on muutettu ja ehtoja tiukennettu tietyiltä osin. Edelliset muutokset ovatkin vasta tulleet voimaan noin vuosi sitten syyskuussa. Myös minun mielestäni olisi viisasta katsoa, millaisia vaikutuksia näillä toimilla on ollut, ennen kuin lähdetään tekemään näin perustavanlaatuisia muutoksia koko järjestelmään. Tästä on hyviä puheenvuoroja tässä salissa jo käytettykin.

Vuorotteluvapaa on ollut kokonaisuudessaan hyvä ja tarpeellinen järjestelmä, ja moni ihminen on siitä omassa elämässään hyötynyt. Kuten on varmasti monen muun läheinen, myös omassa lähipiirissäni on henkilö, joka on hyödyntänyt vuorotteluvapaan. Sillä on ollut merkitystä, työhyvinvointia lisäävä vaikutus, ja sen avulla tämä henkilö on sitten lopulta voinut olla työelämässä sinne eläkeikään asti. Näitä esimerkkejä varmasti löytyy meidän jokaisen lähipiiristä yllin kyllin.

Työssäjaksaminen ja työhyvinvointi eivät kuitenkaan ole ainoita syitä, minkä takia vuorotteluvapaa on ollut hyvä järjestelmä. Kolikon toisena puolena ovat ne henkilöt, jotka ovat päässeet ja pääsevät työelämään kiinni sijaistaessaan vuorotteluvapaalla olevaa. Kyse on siis paitsi vuorotteluvapaan käyttäjistä, myös heitä sijaistavista ihmisistä.

Tämäkin asia on tässä nostettu esille valiokunnan mietintöön jätetyssä vastalauseessa 1, ja siinä vaiheessa, kun sitten tämä vastalause toisessa käsittelyssä jätetään, myös minä tulen sitä kannattamaan.

23.45 Heli Järvinen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Jätin valiokunnassa aiheesta vastalauseen, ja ihan sen kunniaksi tulen tänne pömpeliin.

Kävi hyvin selväksi käsittelyssä, että vuorotteluvapaasta on ollut paljon hyötyä. Vuorotteluvapaalle jääneet ovat Jyväskylän yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan kokeneet vaikutukset itse henkisen ja fyysisen hyvinvointinsa ja motivaationsa kannalta hyvinä ja parantuneina. He ovat myös yleensä palanneet siihen työhön, josta ovat jääneet vapaalle.

Erilaisia motiiveja vuorotteluvapaalle on paljon: työpaineet, stressi, levon tarve. Mutta mielenkiintoista oli kuulla useamman asiantuntijan suusta se, että jo pelkkä tietoisuus vuorotteluvapaasta ja mahdollisuus siihen, että se on käytettävissä, on lisännyt ihmisten jaksamista töissä. Moni kuultava asiantuntija toi esiin myöskin sen, kuinka vähän vuorotteluvapaasta on tutkimustuloksia, ja he harmittelivat sitä myöskin itse ja harmittelivat omien tutkimustensa ikää. He toivoivat juuri nimenomaan sitä, että vuorotteluvapaata voitaisiin tutkia niiden suomalaisten näkökulmasta, jotka eivät ole sitä käyttäneet mutta kokevat sen olemassaolosta hyötyä omalle jaksamiselleen. Tämä mahdollisuus on toiminut perälautana, johon työntekijä tietää voivansa turvautua, jos tilanne alkaa tuntua mahdottomalta.

Asiantuntijat pitivät työntekijöiden subjektiivisia kokemuksia tärkeinä. Tietysti erityisen selviä ovat ne hyödyt, joita sijaiset järjestelmässä saavat. Muutamia lukuja: uskokaa tai älkää, vuorotteluvapaasijaisuus on työvoimapolitiikan palveluista se, josta työllistytään parhaiten. Eräältä vuodelta luvuista voin kertoa, että vuorotteluvapaasijaisina toimineista lähes 63 prosenttia oli työllistynyt kolme kuukautta jakson päättymisen jälkeen uudelleen. Myös pitkäaikaistyöttömien, vammaisten ja ulkomaan kansalaisten työllistyminen onnistui hyvin. Heidänkin osaltaan luvut olivat yli 50. Työhön pääsy on katkaissut siis monelta työttömyyden ja antanut kokemusta, joka on edistänyt merkittävästi työllisen myöhempäänkin työllistymistä. Vuorotteluvapaasijaiset työllistyvät huomattavasti useammin väliaikaisen työjakson jälkeen kuin työvoimapolitiikan muissa palveluissa olevat ihmiset. Tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

osoittaa, että vuorotteluvapaa on järjestelmänä onnistunut ja on antanut monelle mahdollisuuden kerätä voimia ja jaksaa työssä pitempään.

Täällä on jo kerrottu, että vuorotteluvapaita ovat hyödyntäneet eniten naiset. Erityisesti hyödyntäneitä on hoivapalvelujen ja terveydenhuollon työntekijöissä sekä opettajissa, ope-
tusalalan erityisasiantuntijoissa.

Vuorotteluvapaan ehtoja on rajoitettu useaan kertaan viime vuosina, ja eduskunnan työ-
elämä- ja tasa-arvovaliokunta piti esimerkiksi viime vuonna säädettyjä rajoituksia merkit-
tävinä. Valitettavasti niistäkään ei ole mitään vaikutusten arviointia tehtynä. Mutta tällai-
sessa tilanteessa, jossa työttömyys on suurta, vuorotteluvapaajärjestelmää ei voi pitää jul-
kisen talouden kannalta kohtuuttoman kalliina. Kannattaa muistaa, että usein vapaalle jää-
välle maksettava korvaus kuittautuu sillä, että työllistyvälle sijaiselle maksettava palkka on
monesti sijaistettavaa huomattavasti pienempi ja hänelle ei tarvitse maksaa vapaan ajalta
työttömyyskorvausta, jota hän muuten olisi työttömänä saanut. Eli säästöt yhteiskunnalle
tämä heikennyksestä tulevat olemaan hyvin pienet.

Työelämässä olevien työssäjaksaminen saattaa myös näiden säästöjen myötä heikentyä.
Samalla monen työttömän, joka pystyisi vuorotteluvapaan avulla ylläpitämään työelämä-
valmiuksiaan, asema heikkenee, työttömyys pitkittyy ja työllistyminen vaikeutuu. Nämä
molemmat vaikutukset voivat olla inhimillisesti raskaita mutta samalla myös heikentää jul-
kisen talouden pitkän aikavälin rahoitusperustaa.

Tällä perusteella ehdotan lakiehdotuksen hylkäystä, ja tähän hylkyehdotukseen ovat
osallistuneet ja liittyneet mukaan myöskin RKP ja kristilliset. Henkilökohtaisesti yritin va-
liokunnassa vaikuttaa siihen, että leikkauspäätöstä 360 päivästä 180 päivään olisi lieven-
netty 200 päivään. Syy on se, että opettajien lukuvuosi kestää noin 190 päivää, ja kun vuo-
rootteluvapaan maksimipituus on 180 päivää, se aiheuttaa ikävän tilanteen kouluihin, kun
opettajat ovat pakotettuja tulemaan toukokuun lopussa antamaan numeroita oppilaille,
(Puhemies koputtaa) joita he eivät ole tavanneetkaan.

23.51 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Voisi kuvata tätä hallituksen esitys-
tä kuin taikuri, joka ottaa hatusta kanin ja huomaakin, että käteen tulivat pelkät korvat, sillä
tuo 50 miljoonan arvioitu säästötavoite ei ole mistään kotoisin. Se on nimenomaan hatusta
vedetty. Siitä puuttuu kaikki se arviointi, mitä tällaisen lainsäädännön valmistelussa pitäisi
olla. Ja niin kuin tässä on monessa puheenvuorossa todettu, edelliset tiukennuspäätökset ja
niitten arviointi on ollut mahdotonta, koska niitä ei ole tehty. Ja yhtä lailla minä en vielä-
kään jaksaa olla toistamatta: tasa-arvovaikutuksia tässäkin yhteydessä ei ole arvioitu, ja
tuntuukin, että hallituksessa ei naisille anneta naisille kuuluvaa arvoa ja tasa-arvoa. Niin
moni lakiesitys tässä salissa ollaan kuultu.

Tällä on ollut erityisen suuri merkitys nimenomaan työllisyyspolun luomiseksi. Esitystä
puolustelevalle voivat sanoa ja toivatkin esille, että työllistymiseen on muitakin keinoja kuin
vuorotteluvapaa, jotka ovat tehokkaampia. Mutta on pakko kysyä tässäkin keskustelun yh-
teydessä: mitä ne sitten ovat, kun samalla kertaa meiltä puuttuvat resurssit antaa riittävästi
työllistäviin toimiin määrärahoja? Meillä ei ole tarpeeksi starttirahoja, joilla me voimme
luoda tähän maahan työllisyyttä. Tämä järjestelmä on ollut toimiva, ja nyt tämän poistami-
nen tarkoittaa sitä, että tämäkin työllistymisen polku ei löydy niin usealle kuin se tällä
hetkellä on löytynyt. Siinä mielessä vasemmistoliitto on ilomielin yhtymässä siihen vaka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

vaan ja hyvin perusteltuun sosialidemokraattien tekemään näkemykseen, että tämä laki-aloite pitää hylätä.

23.53 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensin oikeastaan haluaisin todeta tämän mietinnön esittelyn ulkopuolelta, että monesko lakiesitys tai mietintöluonnos tänä iltana on menossa, kun sama asetelma jatkuu: mitään muutoksia ei saisi tehdä, eikä nähdä sitten taustalla niitä asioita, minkä takia näitä muutoksia tehdään. Joka lakiesityksen käsittelyyn varmasti löytyvät omalta alaltaan ne asiantuntijat, jotka kertovat, että useimmissa asioissa on kyse säästöjen löytämisestä. Näitten vaikutuksia ihmisiin ei oikeastaan kukaan, en ainakaan minä, halua kiistää, mutta hallituksen tehtävänä on tarkastella asioita kokonaisuutena, ja isoimpana johtotähtenä on Suomen pelastaminen, Suomen talouden pelastaminen. Niin tässäkin, kun olemme kiristämässä vuorotteluvapaan ehtoja, tavoitteena on löytää 50 miljoonan euron vuosittainen säästö.

Mutta haluan, arvoisa puhemies, muistuttaa, että vuorotteluvapaajärjestelmää on sen voimassaoloaikana muutettu useaan kertaan, ja edellinen muutos tuli voimaan 1. syyskuuta 2014. Tuolloinkin kiristettiin työhistoriaedellytystä ja sen lisäksi vuorottelusijaista koskevia eri edellytyksiä kiristettiin ja lisäksi säädettiin vuorottelijan yläikärajasta. Tuolloin ehtojen tiukennuksen tarkoituksia perusteltiin työllisyysasteen nostamisella.

Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, vuorotteluvapaan tarkoituksena on edistää tämän lyhytkestaisen työstäpoissaolon avulla työntekijän työssäjaksamista ja sitten toisaalta parantaa työttömänä työnhakijana olevan henkilön työllistymisedellytyksiä määräaikaisten työkokemuksen kautta. Näitä hyviä tavoitteita ei varmaan kukaan meistä halua kiistää. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa me kävimme erittäin pitkän ja hyvän kuulemisen ja erittäin hyvää keskustelua myös valiokunnan jäsenten kanssa tästä asiasta kävimme, ja mielestäni tämä mietintöluonnos on monilla tavoin hyvä. Toki meillä oli erilaisia näkökulmia tähän asiaan. Mutta tuolla valiokunnassa kävi myös selville se, kuten tähän mietintöön on kirjattu, että vuorottelijoilla on erilaisia tarpeita ollut tämän vuorotteluvapaan käyttöön, ja myös sellaisia tilanteita, että ilman vuorotteluvapaata nämä ihmiset olisivat ajautuneet sairauspoissaoloihin tai muihin työkyvyttömyyden varalta oleviin järjestelmiin. Kuitenkin me valiokunnassa halusimme kirjata tähän mietintöön, että vuorotteluvapaata ei ole tarkoitettu korvaamaan työntekijän sairauslomaa. Työterveyteen liittyvät ongelmat tulee työpajoilla ratkaista luomalla yhteistyössä työterveyshuollon, työntekijän ja työnantajan kanssa sellaiset työolot, etteivät ne aiheuta vaaraa työntekijän terveydelle, ja käyttämällä työkyvyn ylläpitämiseksi luotuja yhteistoimintamenettelyjä. Tämä on tärkeä kirjaus meidän työelämästämme.

Toisaalta myös, kuten tähän mietintöön olemme kirjanneet, monelle vuorotteluvapaalla olevalle ihmiselle — meidän valiokuntamme asiantuntijakuulemisen kautta tämä tuli selväksi — se on mahdollinen ja tärkeä hengähdystauko. Tämä on subjektiivinen kokemus monelle ihmiselle, ja nämä ihmiset ovat kokeneet, että se on tarpeellinen oman jaksamisen kannalta. Kuitenkin Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on selvittänyt vuonna 2009 myös, että vuorotteluvapaa ei kuitenkaan ole edesauttanut työssäjaksamista siten, että vapaalla olleet olisivat vapaan jälkeen pysyneet työllisinä verrokkiryhmää pidempään, eikä myöskään sairauspoissaolojen määrä laskenut verrokkiryhmään verrattuna. Tämä pitää myös meidän tunnustaa.

Mutta, arvoisa puhemies, vuorotteluvapaalle jäämisen ehtojen muuttaminen ja korvauksen pienentäminen vaikeuttaa ja vähentää vuorotteluvapaalle jäämistä erityisesti pienipalk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

kaisilla ja naisvaltaisilla aloilla. Tämän me tunnistamme myös. Valiokunta katsookin siksi, että tiukennuksista huolimatta järjestelmä kuitenkin edelleen tarjoaa mahdollisuuden edistää työssäjaksamista määräaikaisen työstä poissaolon avulla.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja mennään puhelistalla nyt ainakin jonkin aikaa.

23.59 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi tiedoksi edustaja Heikkiselle, että toki myös oppositiopuolueet kantavat huolta Suomesta ja tahtovat Suomen menestyksen tielle. Sen takia jokainen oppositiopuolue on tehnyt myös nämä omat vaihtoehtobudjettinsa.

Mitä tulee itse käsiteltävään asiaan, yhdyn niihin edustajiin, jotka ovat täällä salissa tänään todenneet, että vuorotteluvapaan kiristys korkean ja kasvavan työttömyyden aikana on työvoimapolitiittisesti väärin ajoitettu eikä siihen ole sisällytetty niitä uskottavia vaikuttavuusarvioita. Yhdyn myös niihin edustajiin, jotka sanovat, että asia on myös henkilökohtaisesti hyvin läheinen. Sen pohjalta tahdon todeta, että on ehdottomasti järkevämpää niin yhteiskunnan kuin myös yksilön kannalta hakeutua vuorotteluvapaalle työuupumuksen takia tai silloin, kun elämän perusasiat menevät remonttiin esimerkiksi avioeron tai läheisen sairastumisen tai jopa kuoleman vuoksi. Kun ihmiselle annetaan mahdollisuus toipua uupumuksesta tai päästä yli elämän suurista järkytyksistä, hän pystyy aikaisemmin palaamaan myös tuottavaan työhön. Juuri sen takia vuorotteluvapaa on parempi kuin sairauseläkejärjestelmä tai merkittävä työkyvyn menettäminen, josta kärsii yksilön ohella myös koko työyhteisö.

0.00 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Heikennykset vuorotteluvapaajärjestelmään ovat todella valitettavia. Vuorotteluvapaa tukee työssäjaksamista. Samoin se auttaa yhdistämään työtä ja muuta elämää erilaisissa elämäntilanteissa. Yksi esimerkki on omaishoidon mahdollistaminen, jotta vuorotteluvapaan turvin voi hoitaa läheistään.

Edustaja Gustafsson käytti hienon puheenvuoron ja kertoi, kuinka hänen aloitteestaan vuorotteluvapaajärjestelmä on alun perin lähtenyt liikkeelle. Minusta on hienoa, että tässä asiassa on tehty näin pitkään hyvää ja tärkeää työtä. Itse asiassa vuorotteluvapaalakihan oli pitkään määräaikainen, ja myös työministeri Cronberg aikoinaan edisti parannuksia vuorotteluvapaalakiin, ja työministeri Sinnemäki aikoinaan vakinaisti tämän lain.

Selvitysten mukaan vuorotteluvapaan sijaiset ovat työllistyneet hyvin eli järjestelmä on ollut keino työllistää työttömiä. Se on osa hyvää yhteiskuntaa, jossa työtä jaetaan ja joku voi välillä huoahata. Selvityksessä ei ole todettu vaikutuksia työuran pituuteen, mutta toisaalta vuorotteluvapaa voi ennalta ehkäistä työuupumusta, jopa burnoutia. Vuorotteluvapaata on käytetty eniten naisvaltaisilla aloilla. 70 prosenttia vuorotteluvapaalle jääneistä on ollut naisia. Vuorotteluvapaa on ollut yleistä hoito- ja hoiva-aloilla ja myös opetusalaalla sekä fyysisesti raskaissa töissä. Muutos on siten selvä heikennys tasa-arvoon.

En kannata tätä hallituksen esitystä vuorotteluvapaan heikennyksistä. Täällä salissa on viitattu monta kertaa siihen, että vuorotteluvapaata on jo turhaan viimekin kaudella heikennetty, eikä näitä asioita ole tarkkaan selvitetty.

Kannatan edustaja Järvisen esittämää hylkäysesitystä.

0.02 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on nyt keskustelu jo liki kymmenen tuntia, ja kaksi asiaa on tullut monta kertaa esille: oppositiosta sanotaan jatku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

vasti, että laki on huonosti valmisteltu ja vaikutusten arviointi puuttuupi. Mutta on semmoinen asia, että meillä on kuulkaa paljon valtion virkamiehiä, jotka ovat todella ammatillaisia ja tekevät työnsä kyllä ihan täysillä. Hallitusohjelma on valmistunut jo keväällä. Tässä on ollut todella paljon aikaa valmistella asioita, ja virkamiehet kyllä tietävät, mitä tekevät näissä asioissa. Esimerkiksi tämä kyseinen laki, joka on nyt käsittelyssä, oli meillä viime vaalikaudella työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassakin käsittelyssä tiettyjen esitysten osalta, jotka on nyt otettu käyttöön. Tämä asia on siis todellakin virkamiehille tuttu.

Tiedetään, että säästöjä on saatava aikaiseksi, ja niiden eteen on nytten tehty töitä. Siis kaikkihan me totta vie olemme sitä mieltä, että on erittäin tärkeää, että tämä laki on olemassa. Vuorotteluvapaan merkitys on todella iso, mutta meidän kaikkien on nyt kannettava vastuu tästä yhteiskunnasta. Meidän on pakko alkaa hakemaan niitä säästöjä, löydettävä niitä. Ja kuten olette huomanneet, me olemme laittaneet säästöjä joka ikiseen asiaan. On todella pahoja ja vaikeita meitä keskustalaisiakin koskevia asioita, on jouduttu esittämään niihin säästöjä, ja niistäkin me olemme tekemässä leikkauksia. Toivon mukaan me saamme kuitenkin tästäkin laista nytten semmoisen, että me voimme turvata niiden ihmisten tarpeet, jotka tätä vuorotteluvapaata kaikkein eniten tarvitsevat, ja saisimme kuitenkin sen tärkeimmän hyödyn tästä aikaiseksi.

0.04 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! En halua pitkittää, mutta tämä asia on myös minulle itselleni sen verran tärkeä, että haluan käyttää henkilökohtaisen puheenvuoron.

Tähän valmisteluun. Kun edellisellä hallituskaudella tehtiin tähän lakiin muutoksia, niin niitä valmisteltiin huolella, ja silloin pohdittiin, miten vahvistetaan sitä, että kyse on nimenomaan työssä olevan vuorotteluvapaalle jäämisestä ja työttömän sijaan tulemisesta, ja sen vuoksi tuolloin säädettiin uudet pelisäännöt, jotka lähtivät siitä, että sijaisen pitää olla ollut joko kolme kuukautta työttömänä, alle 20-vuotias, alle 30-vuotias vastavalmistunut tai ikääntynyt työntekijä. Eli siellä taustalla on työttömyyshistoriaa enemmän kuin päivä tai kaksi ja sen lisäksi nämä haavoittuvimmat ryhmät. Tästä seurauksena mitä todennäköisimmin on aitoa säästöä, koska silloin tulee sijaan työttömänä olevia eivätkä ikään kuin jo työssä olevat ihmiset vaihda paikkaa ja kierrä paikasta toiseen. Ja nyt kun näitä uudistuksia tehtiin, on ajateltu, että tuo säästö tulee vain siitä, että vuorotteluvapaan käyttö vähenee. Itse vielä tarkistin heiltä, jotka nämä säästölaskelmat ovat tehneet, henkilökohtaisesti valiokuntatyön jälkeenkin vielä, miten ne on laskettu, ja ne on laskettu nimenomaan siten, että lasketaan säästö vuorotteluvapaan vähenemisestä ja säästö siitä, että vuorottelukorvauksia ei tule, mutta mitään muuta taloudellista vaikutusta ei ole arvioitu, koska tässä ajassa ei ole ehditty arvioida. Jos ajattelemme tätä talouskokonaisuutta, niin me tiedämme, että vuorotteluvapaata käytetään enemmän julkisella sektorilla. Ja jos julkiselta sektorilta joku jää pois työelämästä, sijaan tulee työtön, niin mitä todennäköisimmin tämän vuorotteluvapaalle jäävän vuorottelukorvaus on pienempi, koska se on pienempi kuin työttömyysturva yleensä, ja sitten hänen, joka tulee sijaisena tilalle, palkkatasonsa on pienempi kuin sen vuorotteluvapaalle jäävän, koska hänen työkokemuksensa on ohuempi. Eli saadaan palkkasäästöä ja saadaan säästöä sitä kautta, että vuorottelukorvaus on pienempi kuin työttömyyskorvaus.

Nyt tässä säästöajattelussa on kokonaan unohdettu se, että säästyy myös noita työttömyyskorvauksia. Nekin ovat osa julkista taloutta, ja nekin ovat osa sitä säästöä, jota meidän tässä kokonaistaloudellisessa ajattelussa pitäisi ajatella. Sen vuoksi minusta nämä tämän lain nykyiset tehdyt kiristykset ovat kerta kaikkiaan väärin suhdannepoliittisesti, kos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

ka juuri nyt meidän pitäisi rohkaista ihmisiä vuorottelemaan, jotta meillä esimerkiksi vastavalmistuneiden mahdollisuus edes pistäytyä siellä työelämässä lisääntyisi. Valiokunnan enemmistö oli sitä mieltä, että tässä pitää käyttää muita työvoimapolitiittisia välineitä. No joo, näinkin voi ajatella, mutta me kaikki tiedämme, että esimerkiksi palkkatukea ei tule ensi vuonna riittämään vastavalmistuneille, koska se on kohdistettu pääasiassa pitkäaikaistyöttömille. Ja kun noita rahoja on leikattu, niin vastavalmistuneilla ei tule olemaan palkkatukea, jolla he voisivat parantaa sitä osaamistansa ja tulla ikään kuin vuorottelemaan työelämään palkkatuen avulla. Sen vuoksi minusta on hassua, että nämä päätökset tehdään juuri nyt.

Mutta sitten jos ajatellaan ylipäättään sitä, miten näitä tutkimustuloksia on arvioitu, niin siinäkin minusta on vähän sellaista ikään kuin älyllistä epärehellisyttä. Toisaalta sanotaan, että tilastollinen tutkimus ei tue sitä, että ihmisten sairauspoissaolot olisivat vähentyneet tai heidän työuransa olisivat pidentyneet — ei tuekaan, se on ihan totta, ei löydy verrokiryhmään suurta eroa — mutta me emme tiedä, mikä on se lähtökohta näillä yksilöillä, jotka jäävät vuorotteluvapaalle. Heillä voi olla uupumista, heillä voi olla sairautta, heillä voi olla jotakin sellaista, mikä jättäisi heidät varhemmin pois työelämästä. Mutta samaan aikaan he, jotka katsovat näitä tilastotuloksia, kritisoiivat sitä, että nämä vuorottelusijaiset, jotka ovat tulleet mukaan, ovat työllistyneet paremmin kuin muut, esimerkiksi palkkatuella työllistyneet, ja että se johtuu siitä, että heillä on paremmat lähtökohdat. Jos käytetään tilastoaineistoa, niin katsotaan sitten tilastollisesti, ei sotketa siihen näitä kvalitatiivisia elementtejä. Nyt tässä ikään kuin tarkoituksenmukaisesti käytetään joko pelkkää tilastoa tai sitten otetaan mukaan myös laadullisia arvioita, joita noista tutkimuksista ei ole suoraan ulosmitattavissa.

Mitä tulee näihin tasa-arvovaikutuksiin, niin itse asiassa edelliselläkään kierroksella niitä ei ollut kunnolla tehty. Silloin valiokunta niitä pyysi ja sai ne valiokuntakäsittelyn aikana. Nyt tähän ei ollut aikaa. Mutta mielestäni on kahta kautta syytä arvioida tasa-arvovaikutuksia tai sukupuolivaikutuksia: Miksi juuri naiset käyttävät näitä? Miksi miehet eivät käytä niin paljon? Tästä näkökulmasta. Ja mitä tämä tarkoittaa naisten ikään kuin työstä hengähtämiselle ja jaksamiselle pääosin julkisella sektorilla, missä tätä käytetään terveydenhuollossa ja opettajien puolella?

0.09 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Vuorotteluvapaan merkitys on ollut suurta erityisesti hoito- ja palvelualoilla. Samoin esimerkiksi poliisit ovat kertoneet minulle, että tämä vuorotteluvapaa on parantanut heidän työssäjaksamistaan, olkoonkin, ettei tätä työssäjaksamista oikein voida mitenkään objektiivisesti mitata.

En ole innostunut tästäkään leikkauksesta niin kuin en oikeastaan mistään Suomen kansalaista koskettavasta leikkauksesta, joita hallituksemme nyt tiukkana aikana joutuu tekemään. Kuitenkin tämä leikkaus kohdistuu verraten hyvinvoiviin ihmisiin, sellaisiin, joilla on työpaikka, ei siis eläkeläisiin, lapsiin, opiskelijoihin tai sairaisiin, ei edes pakolaisiin. (Välihuutoja vasemmalta) Edelleenkin — kuunnelkaapas nyt, edustaja Modig, loppuun saakka — nimittäin ei ole oikein mitään kunnan näyttöä siitä, etteivätkö nämä vuorotteluvapaan sijaisuuksien ansiosta työllistyneet henkilöt olisi työllistyneet muutenkin. Aivan sama kuin jos joku mies sanoisi, että hienoa, että vaimoni löysi minut, sillä muutenhan hän olisi jäänyt kokonaan ilman miestä. No, ei tietenkään olisi jäänyt, vaan olisi ihan hyvin voinut löytää jonkun toisen miehen, ehkä jopa paremmankin kuin minä olen. No nyt en puhu itsestäni vaan edustaja Vartiainen, tämä oli häneltä siteeraus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Vuorotteluvapaan ehtojen kiristäminen koskettaa erityisesti naisia. Yhdyn opposition huoleen siitä, että tasa-arvovaikutukset olisi pitänyt tehdä. Asiantuntijoita valiokunnassa kuultuani nimittäin selvisi, että osa naisista oli joutunut vuorotteluvapaan aikana tulemaan toimeen puolisonsa tuloilla. Näin siis olemassa ollut järjestelmä on pienentänyt niin sanottua naisen euroa sekä edelleen heikentänyt pienipalkkaisten naisten eläkekertymää.

Arvoisa puhemies! Sen sijaan sitä opposition perustelua en usko, että vuorotteluvapaa lisäisi työssäjaksamista, jos vuorotteluvapaa joissakin tapauksissa käytetään, kuten täällä on kuultu jopa saman puheen aikana, omaisten hoitamiseen. Omaishoito nimittäin on raskasta työtä, eikä se mitenkään helpota työssäjaksamista, jos työhön palataan rankan omaishoitajakson jälkeen.

0.13 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Edustaja Eerola, sanoitte, että tämä esitys ei koske työttömiä. Olen aivan ihmeissäni. Oletteko te lukenut koko esitystä? Kun ihminen jää vuorotteluvapaalle, häntä tulee paikkaamaan, vuorottelemaan, nimenomaan työtön ihminen. Tämä nimenomaan koskee työttömiä ihmisiä.

0.13 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri näin. Tämä lakiesitys jos mikä koskee työttömiä, ja kannattaa muistaa, että vuorotteluvapaasijaisuus on työvoimapolitiikan palveluista se, josta työllistytään parhaiten. Siis peräti 63 prosenttia vuorotteluvapaasijaisina toimineista on työllistynyt uudelleen tämän jälkeen. Edustaja Eerola sanoi myöskin, että tämä lakiesitys ei koske sairaita. Edustaja Filatov toi hyvin esiin sen, että moni työntekijä saattaa olla sairastunut, masentunut, väsynyt, ja tämä vuorotteluvapaa voi olla se keino, joka auttaa. Ja vielä kolmas asia: Olen lyhyen, viisivuotisen eduskuntaurani aikana ainakin ymmärtänyt, että valiokuntakeskusteluja ei missään tapauksessa siteerata salissa. Toivon ehkä tämän käytännön jatkuvan myös jatkossa.

0.14 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En nyt kyllä muista, että olisin tässä omassa puheenvuorossani sanonut, ettei tämä sairaita koske. (Silvia Modig: Kyllä sanoit!) Täytyy lukea uudestaan, toisaalta saatan välillä puhua ihan vapaastikin. Täytyy kuunnella sitten nuo nauhoitukset.

Mutta tämä, mitä puhuin näistä sijaisuuksista: ei minun näkemykseni mukaan, mitä minä tuota luin, ole mitään selkeää näyttöä siitä, etteivätkö nämä vuorotteluvapaasijaisuuksien aikana työllistyneet henkilöt, joita toki siis on, olisi työllistyneet muutenkin, vaikka ei tätä vuorotteluvapaan mahdollisuutta olisi ollut.

0.15 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee näiden sijaiten työllistymiseen muutenkin tai näiden toimien avulla, niin kannattaa muistaa, että siinä varhaisemmassa vaiheessa, jolloin sijaisena oli paljon niin sanotusti yhden päivän työttömiä, niin silloin tuo Juho Eerolan argumentaatio piti paikkansa, että oli hyvin lyhytkestoinen työttömyys ja työllistymismahdollisuudet olivat hyvät. Mutta kun näitä kriteereitä muutettiin siten, että juuri ne ryhmät, joiden on vaikea työllistyä, eli alle 25-vuotiaat nuoret, joilla ei ole minkäänlaista työkokemusta siellä taustallansa, tai vastavalmistuneet nuoret tai ikääntyneet työttömät, tulivat ikään kuin ensisijaiseksi kriteeriksi tai sitten tietynjaksoinen työttömyys, niin näiden ihmisten kohdalla pystytään sanomaan, että heidän työllistymisensä on keskimääräistä vaikeampaa. Ja jo näillä muutoksilla saatiin aikaan se, että tämän koko lakiesityksen työllisyysvaikutukset paranivat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistaan.

0.15 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Eerola oikein toi kyllä niitä vaikutuksia, mitä tällä on naisten euroon ja niin edelleen, mutta muistuttaisin kuitenkin tässä edustaja Eerolaa, että tämä ei ole yhtä kuin pitkä kotihoito, jossa hoidetaan ehkäpä muutama vuosi. Tältä ajalta naiselle myös karttuu eläkettä ihan yhtä lailla kuin miehelle, joka on vuorotteluvapaalla, ja tällä henkilöllä on töihinpaluumahdollisuus.

Ja mitä tulee siihen, että omaisten hoitoon tai muuhun sosiaaliseen tarpeeseen käytetty vuorotteluvapaa olisi raskasta, niin minäpä uskon kyllä siihen, että ne ihmiset, jotka ovat ottaneet vuorotteluvapaan siitä syystä, ovat varmasti kokeneet henkisesti helpotusta siitä ja tuoneet jaksamista omaan elämäänsä, kun ovat pystyneet hoitamaan omaa omaistaan, joka on siinä tilassa, että ollaan saattohoidossa, taikka on vakavasti sairastuneen omaisen hoitaminen. Aivan varmasti se on tuonut jaksamista molemmin puolin, sekä hoivan saajan että sen hoivan antajan taholta.

Minä toivoisin, että joku hallituspuolueitten kansanedustaja sanoisi sen, mikä tässä on myös se yksi säästötavoite — se, että yritykset haluavat tällä välttää sen, etteivät he ole osallisena sellaisessa järjestelyssä, jossa he ovat ansiopäivärahan ansio-osan suurin maksaja, koska monella vastavalmistuneella ansio-osa on työmarkkinatuessa nolla, tai jos siellä opiskeluaikana on tehty pieniä työsuhteita, niin se ansio-osa siinä ansiopäivärahassa on erittäin pieni, ja siksi onkin tärkeää, että pyritään poistamaan semmoinen järjestelmä tästä yhteiskunnasta, joka on työnantajien maksettavissa. Mieluummin niin, että yhteiskunta maksaa tämän kaiken, ei työnantaja.

0.18 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Järvinen kuvasi hyvin omassa puheenvuorossaan sitä, että moni työntekijä kokee jo sen tietoisuuden, että olisi mahdollisuus käyttää vuorotteluvapaata, lisäävän työssäjaksamista. Ja siitä ajattelinkin jatkaa hieman, että eikö meidän hälytyskellojen pitäisi soida, jos tilanne työpaikoilla on niin vaikea, että ainoa jaksamisen ajatus kohdistuu siihen, että täältä pääsee pois. Näen, että meillä tällä hallituskaudella ja jatkossakin on valtavan tärkeä työ siinä, että me kehitämme työelämää: sitä, että työssä jaksetaan, koetaan työn imua, ja joka aamu, kun herää — tai ainakin melkein joka aamu, kun herää — olisi semmoinen tunne, että jes, minä pääsen lähtemään töihin, ja jes, minulla on töitä. Ja tähän työn imuun, flow'hun liittyy se, että me kehitämme kaiken kaikkiaan esimiestyötä, lähiesimiehen osaamista johtaa alaisiaan, (Välihuutoja) kehitetään työterveyshuoltoa sillä tavalla, että siellä enemmän panostetaan työssäjaksamiseen eikä sitten vain keskitytä sairauksien löytämiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen asia: Edustaja Myllykoski toi nämä omaishoitajuuden ja työelämän joustojen kysymykset hyvin esille omassa puheenvuorossaan, ja se on toinen asia, mitä meidän jatkossa tulee kehittää. Nämä omaishoitotilanteet, sekä omien lasten että omien ikääntyvien vanhempien hoidon tilanteet, ovat todellisia isoja kipupisteitä, ja myös toivon, että me pystymme kehittämään sellaista lainsäädäntöä, että työelämä kehittyy näiltäkin osin (Puhemies koputtaa) joustavammaksi ja tukee työssäjaksamista.

0.20 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vuorotteluvapaasta on käyty kiivastakin keskustelua tänään täällä salissa. Hallituksen esityksessähän vuorotteluvapaan ehtoja hieman kiristetään, se pitää paikkansa, mutta eihän se kuitenkaan kokonaan poistu. Oppositio esittää aika koviakin väitteitä, mitään muutoksia ei saisi tehdä, ja aina palataan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

siihen kysymykseen, että kun vaikuttavuusarvioita ei ole tehty, niin tätä asiaa ei voitaisi viedä eteenpäin. No, perusteltuja kysymyksiä nekin. Vuorotteluvapaaseen on tehty muutoksia ennenkin. On todettu, että selvää vaikutusta kuitenkin työllisyysasteen nousuun niillä ei ole ollut. Vuorotteluvapaan tavoitteet ovat kiistatta hyvät, mutta tämäkin käy monessa tutkimuksessa selville, että vuorotteluvapaa ei pidennä työuria.

Täällä on myös käyty keskustelua työterveyshuollosta. Itse näen kuitenkin asian niin, että työterveyshuolto vastaa työntekijöiden terveydenhuollosta, se ei ole vuorotteluvapaan tehtävä. Vuorotteluvapaa on tarkoitettu aivan toisentyypiseen toimenpiteeseen. Ja täytyy muistaa, että vapaalle voi jäädä vain, kun on varaa jäädä vapaalle. Ei kaikilla ihmisillä, vaikka on työpaikka, ole varaa jäädä vuorotteluvapaalle. Jos on kohtuullisen pieni toimeentulo, ei sieltä pysty jäämään vuorotteluvapaalle, vaan ne jäävät, joilla on hyvä työpaikka. Elikkä siinä mielessä on mielenkiintoista, että oppositio nyt hyväosaisia tässä puolustaa, että merkittävän hyvissä työpaikoissa ihmiset eivät voisi jäädä vuorotteluvapaalle. Täytyy muistaa, etteivät myöskään työttömät voi jäädä vuorotteluvapaalle.

Ja pyydän anteeksi oppositiolta kiireessä valmistelemaani puheenvuoroa. Tämänkin puheenvuoron vaikuttavuusarvio puuttuu. (Naurua — Eduskunnasta: Sen kyllä huomasi!)

0.22 Anne Kalmari kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Pakkasen nostamien huomioitten lisäksi on kovin ristiriitaista, että välillä täällä salissa halutaan ehdottomasti naisten jäävän kotiin enemmän ja välillä he eivät saisi hoitaa lapsia kotona. (Naurua) Jotenkin tuntuu, että opposition linja tällä kertaa puuttuu.

Tämä laki vähentää subventiota vapaa-ajan käyttöön. On hienoa, että meillä on edelleen vuorotteluvapaajärjestelmä, mutta tosiasiahan on, että se on aikamoista ylellisyyttä, jonka vertaista saa maailmalta hakea, se on luksusta. Siksi, kun kaikkialta on pakko leikata, on ihan oikein, että leikkauksia (Välihuuto) — aina saavutettujen etujen leikkaaminen on vaikeaa — kohdennetaan vähän kaikkialle.

Muut työvoimapolitiittiset toimet ovat varmasti vaikuttavampia silloin, kun työllistymisestä puhutaan, niihin kannattaa panostaa, samoin jos jaksamisessa työpaikoilla on ongelmia. Täällä on esimerkiksi edustaja Heikkinen käyttänyt hyviä puheenvuoroja siitä, millä siihen asiaan pystytään sitten saamaan parannusta.

Onneksi kuitenkin vuorotteluvapaajärjestelmä nyt sitten jatkossakin säilyy, vaikka korkeampi korvaus otetaan pois ja työhistoriaa täytyy entistä enemmän olla. Mutta näin se vain on, että valtiontaloutta on pakko laittaa kuntoon, kun velka on ylittänyt 100 miljardia ja edellinen hallitus ei sitä velkakierrettä katkaisemaan pystynyt.

0.24 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Vuorotteluvapaa on omalla tavallaan semmoinen työnjakamismalli — näin minä sitä ajattelen — millä on saatu työpaikkoja työttömille ja missä työttömän ammattitaito pystyy kehittymään. Hallituksen tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen 72 prosenttiin, mikä tietää noin 100 000:ta uutta työpaikkaa. Jos se onnistuu, hyvä niin. Mutta sen jälkeen vielä on yli 300 000 ihmistä ilman työtä, ja näille pitää olla jotakin tarjota ja näiden asioita hoitaa vielä eteenkinpäin.

Olen miettinyt, miksi tässä tilanteessa, kun tämä meidän työttömyysaste on näin paha, hallituksella ei ole muita tämmöisiä esityksiä tämmöisestä työnjakamismallista, millä työssä olevat pääsisivät vähän huilaamaan kiireisestä työstä ja työtön saisi työpaikan. Meillä oli aikaisemmin. Muistan, että itsekin olen käyttänyt semmoista osa-aikalisää, millä pystyi olemaan välillä pois töistä ja välillä tulemaan takaisin töihin, ja sille ajalle palkattiin työtön

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

työntekijä, enkä minä itse kokenut missään vaiheessa, että siinä olisi tullut ylimääraistä rasitusta, vaikka tyttäreni perhe päätti rakentaa talon. Minusta oli hienoa olla apuna ja tehdä sen aikaa ja auttaa heitä siinä työssä. (Anne Kalmari: Ja valtio maksoi senkin!) Sitten meillä 90-luvun laman aikana — olin pääluottamusmiehenä — kaupunki asetti tavoitteeksi rakentaa työnjakamismallin. Sitten siellä tehtiin tällainen malli ja saatiin ihmisille töitä, ja ihmiset käyttivät näitä hyväkseen.

Nyt minä olen miettinyt, mitenkä hallitus nyt toimii tässä. Jos sen työnjakamismallit ovat sellaisia, että on ainoastaan leikkauksia ja pakkolakeja, joilla viedään ostovoimaa pois ja mahdollisuuksia kulutukseen, että... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

0.26 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Paljon hyviä puheenvuoroja ja keskustelua, mutta johtuen jo varmaan tästä myöhäisestä ajankohdasta menee kanssa vähän laidoille.

Edustaja Pakkanen totesi aika mielenkiintoisen yksityiskohdan, että tähän vuorotteluvapaaseen ei ole varaa kaikilla. (Markku Pakkanen: No ei ole!) Ei varmaan olekaan, mutta minä otan tämän vähän niin kuin aasinsillaksi, siis sillä tavalla, että vaikka ihmiset lähtevät vuorotteluvapaalle, osin itsekkäistä syistä tai humanitaarisista syistä — viitataan omaishoittoon tai muuhun — voi sen myöskin ajatella näin, että se on myöskin tietyllä tavalla tällainen solidaarinen toimenpide: lähtee niin matalalla ansio- ja palkkatasolla puoleksi vuodeksi, mitä on tapahtunut.

Kun nyt tarkkaan luin tämän hallituksen esityksen, niin kyllä tämä niin huitaisten on tehty, että ihan hirvittää. Tuossa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtajan kanssa keskustelin esimerkiksi siitä, paljonko se on rahassa, mitä säästyy työttömyyskorvauksia, jos 10 000 ihmistä on vuorotteluvapaalla — tai keskimäärin tämän voimassaoloaikana on ollut 15 000 ihmistä: puhumme noin 100 miljoonan euron tasosta. Sen takia esimerkiksi nämä taloudelliset plus inhimilliset vaikutukset pitäisi paljon syvällisemmin arvioida just tässä heikossa työllisyystilanteessa, mikä nyt on menossa.

Sitten kun olen tämän vuorotteluvapaan ikään kuin filosofiaa ja ajattelumallia ollut myöskin aikanaan kehittämässä, niin kyllä minua harmittaa se, että valiokunnan enemmistö on ilmeisesti tänne kirjoittanut, että "se on subventio vapaa-ajan käyttöön, eikä sen ole osoitettu pidentävän työuria tai vaikuttavan työssä pärjäämiseen ja jaksamiseen" — subventio vapaa-ajan käyttöön. Yhtä hyvin voidaan ajatella näin, että se on merkittävä panostus ihmisen elämään, siihen elämänvaiheeseen, kun hän haluaa tällaisen vuorotteluvapaan käyttää. Siis voitaisiin sanoa, että jos halutaan käyttää sanaa "subventio", niin se on sitten subventio ihmiseen, hänen potentiaaliensa kehittämiseen, työkykyyn, kansalaistoimintaan, mitä omaisten auttaminen ja muu ovat, lasten koulunkäynnin käynnistyminen tai joku muu, joka palvelee joitakin jaloja ja hyviä päämääriä. Siis minusta tämä on tosi... En minä tiedä, onko tämä joku porvarillinen ihmiskuva tai yhteiskuntakäsitys, mikä tähän on kirjoitettu. Ainakin voidaan näin kysyä.

Ja kun edustaja Kalmari sanoi, että tämä on niin kuin luksusta: hei kamoon! (Naurua) Ei ole luksusta sillä tasolla, kun ihmiset ovat vuorotteluvapaalle jääneet. On muutama vuosi aikaa siitä, kun Tampereen Keskustorilla minua vastaan tuli postimies, kantoi kärriä, pysäytti minut ja kysyi, että oletko Jukka Gustafsson. Minä sanoin, että olen. Hän kumarsi syvään ja sanoi, että kiitos, tulin viikko sitten vuorotteluvapaalta. Hän oli jostain kuullut, että minä olen joitain taustatöitä sen suhteen joskus tehnyt. Ja ei näillä postimiehillä nyt mitään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

hirveitä palkkoja ole, mutta oli hirveän onnellinen ja tyytyväinen. Ja niin kuin minä aiemmassa puheenvuorossani sanoin, 250 000 työtöntä on saanut työtä vuorotteluvapaan aikana. Ajatelkaa nytten!

0.30 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Jälleen on useissa puheenvuoroissa pyydetty tasa-arvovaikutusta. Mutta nyt sitten eikö tässä tullut vähän aikaisemmin puheeksi se, että viime vaalikaudella tästä vuorotteluvapaalaista käytiin keskustelu ja sitä varten oltiin tehty tasa-arvovaikutuksista arviointi? Sen jälkeen ei ole tapahtunut juuri mitään, eikä tässä isoja muutoksia ole ollut, tässä laisakaan, niin olennaisia, että sillä olisi tasa-arvoon isoa merkitystä. Elikkä on hyvä, että meillä on olemassa se tasa-arvovaikutus, ja sitä kautta on pystytty myös huomioimaan tämä asia. Elikkä pikkuisen tarkempaa selvittelyä, mitä vaikutuksia on tehty. Niitä on tehty ja on olemassa tämän asian suhteen.

0.31 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Tarkistin tässä nyt, mitä epäselvällä käsialallani olin näihin papereihini rustannut, ja kyllä vain, olitte oikeassa, kyllä minä sairastakin puhuin. Sanoin jotenkin näin, omaa puhettani, edustaja Järvinen, saanen siteerata: "Tämä leikkaus kohdistuu verraten hyvinvoiviin ihmisiin, sellaisiin, joilla on työpaikka, ei siis eläkeläisiin, lapsiin, opiskelijoihin tai sairaisiin." Tällä tietenkin tarkoitin sellaisia niin sairaita ihmisiä, jotka eivät voi työskennellä, en heitä, jotka sairastavat työpaikoilla. Heitä varten on työterveys ja sairausloma, ei vuorotteluvapaajärjestelmä, etenkin jos sen aikana väsyttään omaishoidossa.

0.32 Heli Järvinen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Olisi todella mielenkiintoista tietää ja selvittää se, kuinka moni työtä tekevä tietoisena vuorotteluvapaan mahdollisuudesta jaksaa jatkaa omaa työuraansa sitä kuitenkaan käyttämättä. Se luku olisi mielenkiintoinen saada selville, tai edes jotain osviittaa siihen suuntaan.

Mutta kaksi asiaa. Täällä on puhuttu, että työllistymisen kannalta ja työurien pidentämisen kannalta vuorotteluvapaa ei ole hyvä järjestelmä. Mitä tulee vuorotteluvapaan työllistävään vaikutukseen, hyvä hallitus, muistutan, että se on työvoimapolitiikan palveluista se, josta työllistytään parhaiten. (Touko Aalto: Parhaiten!) Siis paremmin kuin palkkatuetusta työstä, paremmin kuin Sanssi-kortin avulla, paremmin kuin muista toimista. Eli jos te olette huolissanne työttömistä, teidän kannattaa puhua vuorotteluvapaan puolesta.

Mitä tulee työurien pidentämiseen, työurien pidentäminen ei koskaan ole ollut vuorotteluvapaan tarkoitus, ja ymmärrän hyvin sen, että henkilö, joka jää vuorotteluvapaalle, menettää työurastaan puoli vuotta tai vuoden, mutta pitää muistaa, että kun tilalle otetaan mahdollisesti työtön, joka olisi puhtaasti työttömänä ilman tätä vuorotteluvapaasijaisuutta, ja lasketaan nämä kaksi yhteen, niin ei heidän yhteenlaskettu työuransa ainakaan lyhene, jollei sitten jatkukaan. Jos se vielä auttaa sen sijaisen uudelleentyöllistymistä tämän sijaisuuden jälkeen, niin silloin kyllä työurat kasvavat. Eli tämäkään ei pidä paikkaansa.

Vielä uusin toiveeni: Toivon, toisin kuin valiokunta, hallituksen vielä pohtivan sitä, voisiko tätä vuorotteluvapaan leikkausta rajata 200 päivään sen 180 päivän sijaan. Se tarkoittaisi sitä, että opettajien ei tarvitsisi tulla toukokuun lopussa antamaan numeroita sellaisille oppilaille, joita eivät ole opettaneet.

0.34 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Myös minä haluaisin tuoda esille lain alkuperäisen tarkoituksen, ja ensimmäinen oli nimenomaan työssäjaksamisen tukeminen. Voi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

daan osoittaa, että varsinkin subjektiiviset kokemukset ovat vahvoja, ja voidaan myös todeta, että vuorotteluvapaalle valikoituvat nimenomaan väsyneemmät työntekijät. Toinen lain alkuperäinen tarkoitus on työttömän työntekijän työllistymisedellytyksen parantaminen ja myös, kuten on täällä keskusteluissa tuotu esille, etenkin sijaisten työllistymisen parantaminen ynnä muu.

Kun täällä nostettiin vuorotteluvapaa ylellisyydeksi ja muuksi, niin haluaisin muistuttaa, että kuitenkin suurin osa käyttäjistä on julkisen sektorin hoiva- ja hoitoalan ja opetusalan työntekijöitä. Esimerkiksi asiantuntijakuulemisessa kuulumme, että lähes 80 prosenttia on käyttänyt omia säästöjään, ja hyvin voimakkaasti todettiin, että tämä ei todellakaan ole mikään rahasampo käyttäjälle. Edelleen haluan painottaa, että nämä säästöt ovat kyseenalaisia. Täälläkin on todettu esimerkiksi työttömyyskorvauksien huomiotta jättäminen.

Lopuksi toteaisin, että kun täällä on hirveästi keskusteltu näistä syistä, minkä takia vuorotteluvapaata käytetään, niin kuitenkin minun mielestäni meidän olisi hyvä säilyttää järjestelmä, joka mahdollistaa erilaiset syyt vuorotella ja on myös joustava ja vastaa työelämän muuttuviin tarpeisiin myös työntekijän näkökulmasta.

0.36 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on esitetty yhdeksi ongelmakohdaksi opettajien vuorotteluvapaalle jääminen, että joutuu tulemaan toukokuussa töihin. Opettajat voivat minun mielestäni jäädä lokakuun alussa vuorotteluvapaalle ja olla sitten toukokuun loppuun vuorotteluvapaalla ja vielä kesän, niin kyllä siinä kerkiää vuorotteluvapaalla olla opettajakin ihan kohtuuhyvin aikaa.

Täällä arvostamani edustaja Gustafsson oivallisesti löysi aasinsillan puheestani, jota olin huonosti valmistellut. Tämä on hyvä esimerkki, minkä edustaja Semi toi tuolla, että vuorotteluvapaalla voi rakentaa pojan talon. Minun mielestäni olisi järkevämpää olla kaverin töissä ja sitten poika työllistäisi sen kirvesmiehen, joka rakentaisi sitten, ammattimies, sen talon. Sitten antaisi aidon työpaikan sille uudelle työntekijälle ja itse pysyisi siellä töissä, koska jos jaksaa tehdä pojan talon, niin useasti kyllä jaksaa olla töissäkin, (Naurua) niin että ei sitä nyt niin väsyneenä varmaan olla töissä.

0.37 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty kiivas keskustelu tästä vuorotteluvapaalaista, ja minä haluan vain tuoda pienen selvyuden siitä, että valiokunnan puheenjohtaja käytti mietinnön esittelypuheenvuoron, käytti siinä myöskin henkilökohtaista näkemystään ja käytti myöskin oman puheenvuoron vielä, jossa korosti, että hän puhuu henkilökohtaisesta näkemyksestään. Minä haluan korostaa sitä, että valiokunnan mietintö oli kuitenkin enemmistön näkemys ja että hallituksen esityksen yksityiskohdista siellä kyseenalaistettiin aika monessakin kohtaa hyvin tarkoitushakuisesti. Totta kai vastalauseita tuli myöskin mietintöön. Mutta kyllähän tässä tämä keskustelu vain kertoo siitä, että isoon kuvaan ei ole asian kuin asian kohdalla reagoitu eikä sitä huomattu, vaan halutaan vastustaa kaikkia talouden tervehdyttämistoimenpiteitä, olivat ne pieniä tai isoja.

0.38 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Hakaselle haluan sanoa, että ne siteeraukset, mitä tein, tein suoraan valiokunnan mietinnöstä silloin, kun käytin puheenjohtajan puheenvuoroa. Minusta tämä kritiikki oli kyllä aiheeton. Kannattaa lukea se valiokunnan mietintö ja kannattaa katsoa minun puheenvuoroni. (Jukka Gustafsson: Onko Hakanen ollut paikallakaan?) Mutta siinä, mitä sanoin sitten sen jälkeen, kun puhuin henkilökohtai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

sesti, kyllä esitin kritiikkiä. Ongelma on se, että tuo valiokunnan mietintö on ristiriitainen. Siinä esitetään kritiikkiä monessa kohdassa, ja se lause, josta äänestettiin, edustaa täysin toisenlaista linjaa kuin se kritiikkiosuus, mikä siinä valiokunnan mietinnössä on. Tästä saattaa tulla se mielikuva, että puhuin ikään kuin omiani, kun kerroin myös ne kritiikkiosuudet, mitä valiokunnan mietinnössä on, mutta pidin tarpeellisena kertoa myös sen osuuden, jossa esitetään toiseen suuntaan meneviä näkemyksiä.

Mitä tulee näiden tasa-arvovaikutusten arviointiin, niin tässä salissa on useaan kertaan vähän vähätelty niiden merkitystä. Mutta haluaisin nyt valiokunnan puheenjohtajanakin muistuttaa, että meidän perustuslakimme lähtee siitä, että tällaisia vaikuttavuusarvioita tehdään. Tasa-arvolain 4 §:ssä linjataan, että näitä vaikuttavuusarvioita pitää tehdä, ja oikeusministeriön lainvalmisteluohjeissa puhutaan jopa sukupuolivaikutusten arvioinnista ja suvauksesta suoraan. Eli me olemme monella tasolla ohjeistaneet sitä, että nämä sukupuolivaikutukset pitää tehdä. Se ei aina tarkoita suvausta, mutta se tarkoittaa sukupuolivaikutusten arviointia, ja tämä kannattaa muistaa tässä meidän lainsäädäntötyössämme.

Sitten tässä keskustelussa on korostunut — nyt puhun taas enemmän ehkä henkilökohtaisesti — se, että tämä on ikään kuin pois niiltä, jotka jäävät vuorotteluvapaalle. Näinhän tässä monessa kriteereiden tiukennuksessa käykin, mutta itse näen tämän nimenomaan toisinpäin: tämä on pois niiltä työttömiltä, jotka eivät pääse vuorotteluvapaan sijaisiksi. Se on se paljon suurempi ongelma, joka on juuri tällä hetkellä suhdannepoliittinen ongelma tämän lain tiukennusten suhteen.

0.40 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tahdon tuoda loppuun enää vain yhden asian, ja asia on se, että tulen kyllä aika surulliseksi siinä vaiheessa, kun täällä puhutaan vuorotteluvapaasta ikään kuin kaikille luksuksena, ylellisyytenä. Haluaisin, että nämä edustajat, jotka tämmöisiä puheenvuoroja käyttävät, menevät katsomaan silmästä silmään vaikka pienituloista kirjastonhoitajaa, naisvaltaisilta aloilta, palvelualoilta sairaanhoitajia, niitä monia ihmisiä, jotka tekevät todella raskasta työtä, ja sanovat: tämä on teille vain luksusta. Jos tienaa noin 1 000 euroa esimerkiksi kirjastonhoitajana, niin menkää sanomaan, että tämä on vain luksusta, jos toinen vaihtoehto on nimenomaan se, että työkyky muun muassa elämäntilanteen takia järkkyy niin voimakkaasti, että toinen vaihtoehto on sairauseläke tai työttömyys, aivan piikkiin vedetään työpaikalla ja koko työyhteisö kärsii siinä todella voimakkaasti. Ja täällä kehdataan naureskella tälle asialle, tavallisen ihmisen kärsimykselle nauretaan ja sanotaan kevytmielisesti, että tämä on vain luksusta. Tämä on hävytöntä ja osoittaa sitä, miten moni edustaja tässä salissa ei tunne tavallisen ihmisen työarkea ja heidän henkilökohtaisia kokemuksiaan työelämästä. Tämä on hävytöntä, nämä puheet.

0.41 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä edustaja Aalto ansiokkaasti toi esille sen, että vaikuttaa siltä, että osa edustajista ei tunne ihmisten arkea ja työelämää, niin kerron erään esimerkin työelämästä ja nimenomaan opetusosalta. Otetaan esimerkiksi vaikka lähemmäs 30 vuoden työuran tehnyt yläkoulun erityisopettaja, joka nyt tällä hetkellä mielessään pohtii sitä, mitä siellä työelämässä on odotettavissa niinä jäljellä olevina työvuosina. No, siellä on odotettavissa rajuja koulutusleikkauksia, digiloikkaa, eläkeiän pidentämistä ja niin edelleen. Ja voi todella olla niin, että sen erityisopettajan henkinen kunto on sellainen, että hän ei siellä työssään tahdo jaksaa mutta jaksaisi kyllä vaikka poikansa omakotitaloa rakentaa, ja se voisi olla jopa terapeutista ja hyödyllistä, niin että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

jaksaisi vielä palatakin töihin ja tehdä sen työuransa loppuun, eläkeikään saakka. Ja siinä välillä työllistyisi joku nuori opettaja, joka tarvitsee työkokemusta saadakseen sen seuraavankin työpaikan, mahdollisesti toisen sijaisuuden, vaikka äitiysvapaan sijaisuuden tai toisen vuorotteluvapaan sijaisuuden. Minä kyllä sanon, että täytyisi hieman perehtyä työelämän taustoihin ja vaikka sinne opetusalan taustoihin, jos kehtaa puhua, että se vuorotteluvapaa on vain tarpeetonta luksusta.

0.43 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tuossa edeltäjät huomauttivat siitä, kun satuin tekemään vapaallani tyttären taloa. Näinhän se on asianlaita jokaisella isällä ja äidillä, että kun lapset tulevat pyytämään apua, niin sitä tahtoo antaa ja haluaa antaa. Sehän kuuluu perheessä semmoisiin kasvatuseriaatteisiin, että näin tehdään, ja uskon, että kaikki muutkin edustajat toimivat samalla tavalla. Mutta jotta se tilanne lohduttaisi siellä, niin voin kertoa, että siellä tarvittiin myös muuta kalustoa, muun muassa kaivinkoneita, tietynlaisia ilmastointilaitteita ja muita, ja näihin tietenkin työllistettiin muita urakoitsijoita, jotka hallitsevat ne hommat, ja sieltä tilattiin niitä töitä. Tämähän on ihan normaalikäytäntöä. Ja jotenkin minusta oli vähän loukkaavaa, että kun isä auttaa lastaan, niin sitä ruvetaan käyttämään pilkkana täällä. Että kiitoksia vaan siitäkin moitteesta.

0.44 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty työssäuupumista ja työssäjaksamista verukkeena tähän vuorotteluvapaa-asiaan. Minä olen itse yrittäjänä, maksan työterveyshuollon maksuja. Minä olen aina kertonut työntekijöille, että jos teillä tuntuu vähänkin väsymistä tai uupumista tai olette sairaita, niin ei missään nimessä saa tulla töihin — menkää työterveyshuoltoon, siellä lääkäri tutkii teidät ja antaa teille sairauslomaa. Sitä varten on työterveyshuolto. Vuorotteluvapaata ei missään nimessä ole tarkoitettu työterveyshuollon korvikkeeksi. Työterveyshuolto on loistava järjestelmä Suomessa, työnantajat ja työntekijät siitä maksavat osuutensa, ja sitä pitää käyttää. Vuorotteluvapaa on ihan toista tarkoitusta varten.

0.45 Heli Järvinen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kaikki ymmärtävät tässä salissa, että vuorotteluvapaa ei ole mikään sairausloman korvike, mutta (Markku Pakkanen: No, älkää puhuko siitä sitten!) ihan taatusti se on toiminut sellaisena monelle ihmiselle, joka on uupunut omassa työssään, aivan takuuvarmasti. Ainakin näin puhuvat ne ihmiset, jotka vuorotteluvapaata ovat itse käyttäneet.

Hallituksen esityksessä ei perustella erityisesti sitä, miksi se leikkaussuunnitelma on nimenomaan leikata tätä 180:een päivään. Ja edelleenkin, kun täällä puhutaan opettajien mahdollisuudesta jäädä vuorotteluvapaalle lokakuussa, niin jokainen, joka on opettaja tai opettajana toiminut, tietää, miten lukuvuosi kulkee. Helpottaisi lukuvuoden suunnittelua niin sijaisten kuin vakituisten opettajien ja niin oppilaiden kuin koko henkilökunnan näkökulmasta, jos opettaja pystyisi halutessaan olemaan kokonaisen oppivuoden vuorotteluvapaalla. Toivon, että tässä voitaisiin tulla edes 10 päivää vastaan.

Sitten täällä salissa on esitetty kysymyksiä vuorotteluvapaan laajuudesta. En osaa vastata siihen, mutta sen tiedän, että Ruotsissa aikoinaan vuorotteluvapaajärjestelmä on ollut ja se on lakkautettu, ja tiedän myöskin sen, että nykyinen hallitus, joka vastaa siellä lähinnä meidän tämänhetkistä oppositiota, suunnittelee vuorotteluvapaan uudelleen käyttöönottoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

0.46 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nyt tekee mieli suositella työharjoittelua vaikka meille kaikille, jokaiselle kansanedustajalle, vähän useammallekin ammattialalle, mutta vaikkapa nyt sinne opetuslalle, joka muuten ei ole mitenkään erityisen korkeasti palkattu ala ja jossa muuten työntekijät ovat suurimmaksi osaksi kutsumusammattissaan, tekevät sen viimeisen päälle säntillisesti ja korkealuokkaisesti ja silloinkin, kun tuntuu, että voimat loppuvat, ajattelevat sen työyhteisönsä ja niiden oppilaiden parasta ja ajattelevat jopa niinkin, että nyt minun olisi varmaan hyvä jäädä vaikkapa vuorotteluvapaalle ennen kuin olen siinä jamassa, että joudun sairauslomalle. Ja se sairauslomajärjestelmään ei ole halpa järjestelmä: siitä tulee työterveyden kustannukset, ja siitä tulee sijaisen palkkaamisen kustannukset, ja se on sitä paitsi toimimaton järjestelmä opetuslalla, koska sitä sairauslomaa myönnetään yleensä pätkissä, jolloin se epävarmuus ja opettajien vaihtuvuus oppilailla jatkuu pahimmassa tapauksessa lukuvuoden, joskus toisenkin. En minä oikein ymmärrä, miksi se vuorotteluvapaa nähdään huonona järjestelmänä, jos joku haluaa sillä ehkäistä joutumisensa sairauslomalle. Sehän on hyvä ja ennakoiva järjestelmä ja halvempi kuin se, että ihminen joutuu sairauslomille pitkiä pätkiä.

0.48 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Viime kaudella vihreät vielä ajattelivat niin, että on hyvä saada kokonaistyöntunteja yhteiskuntaan lisää. Tämä esitys auttaa siinä. Nimittäin se vanha järjestelmä vähensi yhteenlaskettuja työtunteja. Ja jos puhutaan siitä, miten joku erityisopettaja, joka on pienipalkkainen — en allekirjoita erityisen paljon tätäkään väitettä — jaksaisi sitten eläkeikänsä asti, tässä järjestelmässä työhistoriaedellytys korotetaan 20 vuoteen. Jos aloittaa normaaliopintojen jälkeen opetusuran, ehtii kyllä sen vuorotteluvapaan ennen eläkeikää aivan hyvin käyttää. (Eduskunnasta: Moneen kertaan!)

0.49 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Vuorotteluvapaa ei lyhennä tehtyjä työtunteja, ja sen käyttämättä jättäminen ei lisää tehtyjä työtunteja, kun lasketaan toisaalta se työtön, joka saa sijaisuuden, ja toisaalta se työntekijä, joka saa hengähdystauon omasta työstään. Tämä yhteenlaskettu työtuntien määrä on vuorotteluvapaan ansiostakin plus miinus nolla, eli työurat eivät lyhene, jos sitten eivät myöskään pitene.

0.49 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Tästä vuorotteluvapaasta: Tässä taas keskustelun ohessa tuntuu siltä, että keskustellaan sen tyypisestä lakiesityksestä, että vuorotteluvapaajärjestelmä oltaisiin poistamassa. Tässähän säilyy nimenomaan tämä järjestelmä ja nimenomaan tämä harvinainen etuus, joka suomalaisilla on kansainvälisessä mitta-kaavassa. Sehän, miksi tästä puhutaan sanana ehkä nimenomaan tämmöisenä tietynlaisena etuutena, jopa luksuksena, johtuu nimenomaan siitä, että tämä on nyt työssä käyvien oma etuus ja tämä on myös säästölaki, jonka kautta osallistetaan nyt näihin taloustalkoisiin tässä Suomen vaikeassa taloustilanteessa nimenomaan ne työssä käyvät, ei lapsiperheitä, ei eläkeläisiä, vaan nimenomaan ne työssä käyvät nyt. Itse ammattikorkeassa työskennelleinä kun tunnen tuota koulutuspuolta, niin jos sieltä sen työn sisällön tai sen työmuotojen kehittymisen vuoksi joutuu jäämään vuorotteluvapaalle, niin se ei kyllä ole se oikea ratkaisu, vaan muut keinot pitää silloin ottaa käyttöön.

0.50 **Anne Kalmari kesk:** Täällä kysyttiin, mistä Kalmarin laskuoppi tulee. Laskuoppi tulee tästä valiokunnan mietinnöstä, josta suoraan luin, että tämä vähentää yhteenlaskettuja työtunteja. Ja sehän perustuu siihen, että vaikka tässä työtunnit menevät päikseen, se on ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

kuuvarmaa, että se vuorotteluvapaalle lähtijä ei työllisty mutta se, joka tulee sinne vuorotteluvapaalle, saattaisi työllistyä muutenkin.

0.51 Heli Järvinen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Jos lähdetään tälle linjalle, niin ilman muuta tästä maasta kannattaa lopettaa välittömästi Sanssi-kortti, palkkatuettu työ, koska, kuten sanottu, vuorotteluvapaa on tehokkain työvoimapolitiittinen keino työllistää työttömiä. Vuorotteluvapaan leikkaus kohdistuu nimenomaan työttömiin. Se vie tästä maasta työllistymismahdollisuuksia. Tämä kannattaa muistaa, kun ratkaisua tehdään.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 51/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.